

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1975/131

Karar Sayısı:1975/152

Karar günü:10/6/1975

Resmi Gazete tarih/sayı:4.10.1975/15376

İtiraz yoluna başvuran mahkeme: İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu: 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı "Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun" un 3. ve 13. maddelerinin iptali istemidir.

I - OLAY:

Sanıklar hakkında uygulanacak Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun ile Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun yer aldığı, 1803 sayılı Yasanın 3. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasaya aykırı olduğu Cumhuriyet Savcılığınca ileri sürülmüş, ancak Mahkeme, bu maddenin ve aynı Yasanın 13. maddesinin tümünün, Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere uyulmadan yasalaştırıldığı inancına vararak, bunların iptallerine karar verilmesi için, Anayasa'nın değişik 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

III - YASA METİNLERİ:

1 - İtiraz konusu Yasa kuralları:

a) 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesi şöyledir:

"Madde 3 - 7/2/1974 tarihine kadar işlenmiş:

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun şümulüne giren 10.000 liraya kadar (Onbin lira dahil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu kanuna göre çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk parasının ziyanını intaç etmemiş bilumum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmayan fiiller, istimal ve istihlâk maksadı ile işlenmiş kaçakçılık fiilleri ve ithalle ilgili olmayan tek el kaçakçıları ve kaçakçılıkla ilgili olmayan tek el suçları, Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanunda belirtilen CİF kıymeti 20.000 lirayı geçmeyen (Yirmibin lira dahil) ithal ve FOB değeri 20.000 lirayı geçmeyen (Yirmibin lira dahil) ihraç kaçakçılığı suçları hakkında bu kanunun 1 inci maddesi hükmü uygulanır.

Yukarıki fıkra hükümleri dışında kalan Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilleriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler ve Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen fiillerle, 1308 sayılı Kanunla değişik 6136 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 2 ve 3 üncü; T. C. K. nun 264 üncü maddesinin 2 ve 3 ncü fıkralarına giren fiillerden mahkûm olanların hürriyeti bağlayıcı cezalarının beş yılı affedilmiştir. Şu kadar ki; bu fıkra hükmünden yararlananlara tayin edilen para cezaları af kapsamı dışında bırakılmıştır."

b) Aynı Kanun 13. maddesi de "şu biçimdedir:

"Madde 13 - Bu Kanunun hükümleri, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması yapılması bulundurulması,

satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi olan eşyanın müsadereesine engel değildir.

Ancak, yukarıki fıkra hükmü dışında kalan eşya, ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimler ile ardiye ücreti ve sair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilir.

Bu kanun kapsamına giren 6831 sayılı Orman Kanununa aykırı davranma suçlarında kullanılmış olan aletlerle canlı ve cansız her türlü taşıt araçları ve paraya çevrilmiş ise bunların emanet hesabındaki bedelleri, henüz kamu davası açılmamış işlerde C. Savcılarınca, kamu davası açılmış işlerde mahkemelerce, hüküm kesinleşmiş ise hükmü veren mahkemece sahiplerine iade olunur. Şu kadar ki, 7/2/1974 tarihinden önce kesinleşmiş bir hükme konu teşkil eden (alet, canlı taşıt araçları, araba, kağı, traktör ve römorku hariç) her türlü motorlu taşıt araçları ve bunlar satılmış ise bedelleri, hükümlü hakkındaki ceza bu kanun kapsamına girse dahi sahiplerine iade edilmez.

5383 ve 1615 sayılı Gümrük Kanunları, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 3437 ve 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Hakkındaki Kanunlar, 3078 sayılı Tuz Kanunu, 3788 sayılı Çay Kanunu, 1497 sayılı Çay Kurumu Kanunu, 4250 sayılı ispiro ve İspirtolu İçkiler Kanunu ve 1118 sayılı Oyun Kâğıtları İnhisarı Hakkında Kanun ile bunların ek ve tadilleri gereğince müsadereeleri kesinleşmiş olan eşya, madde, alet ve taşıma vasıtaları sahiplerine iade edilmez.

Trafik sicili kayıtlarına dayanılarak satın alınan taşıt araçlarından zapt ve müsadereesi kesinleşmiş olanların ardiye ve sair masrafları ödenmek şartıyla prim, vergi ve resim alınmaksızın sahiplerine verilir."

2 - Dayanılan Anayasa kuralı:

Mahkemenin Anayasa'ya aykırılık gerekçesinde dayanak tutulan Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"Madde 92/5 - Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir Karma Komisyon Kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi Karma Komisyonunca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur."

IV - İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi, İttüzüğün 15. maddesi uyarınca toplanarak aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur:

1 - Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve cezaların affı hakkındaki yasama belgelerinin Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı olup olmayacağı sorunu üzerinde durulmuş ve bunların da Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Konu hakkındaki gerekçeler, Anayasa Mahkemesinin 28/11/1974 günlü, Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararında tümüyle açıklanmış bulunduğu (Resmî Gazete; gün: 21/1/1975, sayı: 15125). bunların burada yinelenmesine gerek kalmamıştır.

Şu duruma göre bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Şahap Arıç ve Halit Zarbun bu görüşe katılmamışlardır.

2 - Esas hakkındaki incelemenin sınırlandırılması sorunu:

Anayasa'nın değişik 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca bir mahkemenin Anayasa'ya uygunluk denetimi amacı ile Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için özellikle iki koşulun varlığı gereklidir. Bunlardan birincisi, o mahkemenin elinde bakmakta olduğu bir davanın bulunması, ikincisi de iptali istenen yasa kuralının o davada uygulanacak kural olmasıdır. Bu işte, Mahkemenin elinde görülmekte olan bir davanın varlığında kuşku yoktur.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanun ile Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun uyarınca sanıkların üzerine atılan suç, CİF kıymeti 20.000 lirayı geçen ithal kaçakçılığı .ve 10.000 lirayı aşan kıymet kaçakçılığı suçu olduğuna göre Anayasa Mahkemesi, itirazın bu kısmına ilişkin olarak işin esasını, 1803 sayılı Yasanın 3. maddesinin ikinci fıkrası ile sınırlı olarak incelemelidir.

Öte yandan sanıklar hakkında Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 ve Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanunlara muhalefet etmek suçlarından haklarında kamu davası açıldığı ve bu nedenle yargılandıkları dosyadaki belgelerden anlaşılmaktadır. Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrası, Özel ve genel af ayrımı yapılmaksızın, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi olan eşyanın müsadereesine engellik yapamıyacağına dair bir kuralı yasalaştırmıştır.

Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanunun 1. maddesi;

A) Herhangi bir maddeyi veya eşyayı gümrük muamelelerine tabi olmaksızın Türkiye'ye ithal veya Türkiye'ye ithale teşebbüs etmek,

B) Türkiye'ye ithali veya Türkiye'den ihracı memnu olan herhangi bir madde veya eşyayı ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs etmek, eylemlerini kaçakçılık olarak vasıflandırmıştır.

2510 sayılı İskân Kanununun 34. maddesinde; bu yasa hükümlerinden yararlanarak yurda getirilen malların, muhacirlerin ve mültecilerin kendi malları olması gerektiği; bunlara ait olmadığı halde bu kanun hükümlerinden yararlanarak geçirilecek eşya, hayvan ve bunların sahiplerinin 1918 sayılı Yasa hükümlerine bağlı tutulacağı hükme bağlanmıştır.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun 3. maddesinin (C) bendinde, döviz kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlerde bulunmak; fatura ve belgelerde tahrifat yapmak, düşük veya fazla kıymetli fatura düzenlemek, kıymet kaçakçılığı sayılmış ve cezalandırılmıştır.

Bu hükümete göre, mülteci ve muhacirlerin ithal edebilecekleri eşyaların aranan koşullara uyulmaksızın Türkiye'ye sokulması kaçakçılık suçunu; döviz kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlerde bulunmak, resmî makamlara sunulan fatura ve belgelerde tahrifat yapmak, düşük veya fazla kıymetli fatura düzenlemek suretiyle dışarıya kıymet kaçırmak ya da dışarda kıymet bırakmak da kıymet kaçakçılığı suçunu oluşturur. Bu durum suç konusu kaçak eşyayı kanunen yurda sokulması suç teşkil eden eşya durumuna getirdiğinden Af Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrası hükümlerinin uygulanmasını zorunlu hale sokar. Bu bakımdan itirazın bu kısmına ilişkin olarak, işin esası hakkındaki incelemenin, anılan Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasındaki "yurda sokulması suç teşkil eden eşyanın müsadereesine engel değildir." biçimindeki kural ile sınırlı olarak yapılmasına karar verilmelidir.

Nihat O. Akçakayalıoğlu, esasın aynı fıkralarının tümü yönünden incelenmesi, Abdullah Üner ile Lûtfi Ömerbaş itirazın reddi gerektiği yolundaki karşıoylariyle bu sonuca katılmamışlardır.

3 - Yukarıda açıklanan sorunların incelenmesi sonucunda:

a) İşin incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğu Şahap Arıç ve Halit Zarbun'un karşıoylariyle ve oyçokluğu ile;

b) Dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından işin esasının 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin ikinci ve 13. maddesinin birinci fıkrasının olayda uygulanacak kanun hükümleriyle sınırlı olarak incelenmesine, Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun esasın aynı fıkraların tümü yönünden incelenmesi ve Abdullah Üner ile Lûtfi Ömerbaş'ın itirazın reddi gerektiği yolundaki karşıoylariyle ve oyçokluğu ile;

c) Konunun niteliği gözönünde tutularak işin esası hakkındaki incelemenin başka güne bırakılmaksızın sürdürülmesine;

Karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Mahkeme kararının gerekçesi, iptali istenen Yasa ve dayanan Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve diğer yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1 - İtiraz konusu kuralların bir bölümünün daha önce iptaline karar verilmiş olması:

A - 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin ikinci fıkrasındaki kuralın,

a) Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilleriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler yönünden ve 27. ve 33. maddelerle sınırlı olarak iptaline 28/1/1975 gününde, Esas: 1974/48, Karar: 1975/10 sayı ile,

b) Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilleriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler yönünden ve 27. ve 33. maddeleri dışında kalan hükümlerle sınırlı olarak iptaline 5/3/1975 gününde, Esas: 1975/4, Karar: 1975/36 sayı ile,

c) "Ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadillerini ihlâl eyleyen fiiller" biçimindeki hüküm ile sınırlı olarak iptaline 5/3/1975 gününde Esas: 1975/3, Karar: 1975/35 sayı ile,

B - 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasındaki "yurda, sokulması suç teşkil eden eşyanın müsadereesine engel değildir." biçimindeki kuralın, Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, ek ve tadilleriyle sınırlı olarak iptaline 3/4/1975 gününde, Esas: 1975/6, Karar: 1975/64 sayı ile,

Karar verilmiş olduğundan, bu konularda yeniden karar verilmesine yer kalmamıştır.

2 - İtiraz eden Mahkemenin kararında, uygulanacak yasa kurallarının biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olarak yasalaştığı ve bu nedenlerle iptali gerektiği belirtilmiştir.

15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (A) bendi, daha önce Anayasa Mahkemesine itiraz yolu ile getirilmiş ve Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen biçim kuralına aykırı olarak yasalaştığı saptanarak Türk Ceza Kanunun 127. ve Askerî Ceza

Esas Sayısı:1975/131
Karar Sayısı:1975/152

Kanununun 56. maddelerinin olayla ilgili hükümleri ile sınırlı olarak iptal edilmiş ve bu karar 21/1/1975 günlü, 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Yine 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (H) bendinde Türk Ceza Kanununun 414/1. maddesi ile ilgili olarak yer alan kural da 28/11/1974 günlü, Esas: 1974/39, Karar: 1974/51 sayılı kararla Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında açıklanan biçim kuralına aykırı görülerek iptal edilmiştir. Bu karar da 29/1/1975 günlü, 15133 sayılı, Resmî Gazete de yayımlanmıştır.

İtiraz konusu Yasa kuralı da 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinde yer almıştır; "biraz önce sözü geçen kurallar gibi biçim aksaklığı ile yasalaşmıştır. İptal nedenleri, o kararlarda bütün açıklığı ile belirtilmiş olduğundan bunların burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

O halde, yukarıdaki (IV - 3 - b) sınırlandırma kararı uyarınca 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin inceleme konusu yapılan birinci fıkrasının "yurda sokulması suç teşkil eden eşyanın müsadereesine engel değildir." biçimindeki kuralın iptaline karar verilmelidir.

Ahmet H. Boyacıoğlu değişik karşıoyu ile ve Şahap Arıç, Halil Zarbım, Abdullah Üner, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi bu görüşe katılmamışlardır.

Muhittin Gürün ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu sonuca değişik gerekçeleri ile katılmışlardır.

3 - İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü:

Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasına göre Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veya bunların iptal edilen kuralları, gerekçeli kararın Resmî Gazete de yayımlandığı günde yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştırabilir. Bugün, kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin dördüncü fıkrasında da Anayasa Mahkemesinin, iptal dolayısıyla oluşacak boşluğu, kamu düzenini tehdit edici nitelikte görürse, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştıracığı ve bu boşluğun doldurulması için Yasama Meclisleri Başkanlıklarına ve Başbakanlığa durumu duyuracağı yazılıdır.

Yukarıda belirlendiği üzere, 15/5/1974, günlü, 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasındaki "yurda sokulması suç teşkil edeneşyanın müsadereesine engel değildir" biçimindeki kuralın,

Anayasaya biçim yönünden aykırılığı nedeniyle iptali öngörülmüştür. İptal kararı, Anayasa Mahkemesince Yasa kurallarının Anayasa'ya uygun biçimde yasalaşmamış olduğu yolunda saptanan durumu ve varılan sonuca dayanmaktadır. 1803 sayılı Kanunun affettiği suç ve cezaların niteliği ve niceliği ile beliren kapsamı karşısında iptal hükmünün kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluğu oluşturacağından söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve uygulanması, Anayasa'ca, Anayasa Mahkemesinin işi değerlendirip gerekli görmesine bırakılmış bulunan salt yetkinin kullanılmasına ve iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

Şahap Arıç, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

VI - SONUÇ:

Esas Sayısı:1975/131
Karar Sayısı:1975/152

1 - A) 15/5/1974 günlü, 18Ü3 sayılı Kanunun 3. maddesinin bu işte itiraz konusu yapılan ikinci fıkrasındaki kuralın, itiraz yoluyla gelen başka işlerde Anayasa Mahkemesince Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçilerek,

a) Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilieriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler yönünden ve 27. ve 33. maddelerle,

b) Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilleriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler yönünden ve 27. ile 33. maddeler dışında kalan hükümlerle,

e) "ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen fiiller" e ilişkin hükümlerle,

Sınırlı olarak iptaline 28/1/1975 gününde, Esas: 1974/48, Kararı 1Ç75/10; 5/3/1975 gününde, Esas: 1975/4, Karar: 1975/36 ve 5/3/1975 gününde. Esas: 1975/3, Karar: 1975/35;

B) 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin itiraz konusu yapılan birinci fıkrasındaki "yurda sokulması suç teşkil eden eşyanın müsaderesine engel değildir" biçimindeki kuralın da, itiraz yolu ile gelen başka bir işte Anayasa Mahkemesince Anayasaya uygunluk denetiminden, geçirilerek 7/11/1932 günlü, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun, ek ve tadilleri hükümleriyle sınırlı olarak iptaline 3/4/1975 gününde Esas: 1975/6, Karar: 1975/64;

Sayılarla karar verilmiş bulunduğu anlaşıldığından, itirazın yukarıdaki konulara ilişkin bölümleri hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına oybirliğiyle;

2 - 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yurda sokulması suç teşkil eden eşyanın müsaderesine engel değildir" kuralının, Millet Meclisinde Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeniyle biçim yönünden iptaline Muhittin Gürün ile Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun değişik gerekçeleriyle ve Şahap Arıç, Halit Zarbun, Abdullah Üner, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin karşıoylariyle ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun bu konuda Anayasa'ya uygunluk denetimine gidilmesinde hukuki yarar bulunmadığı yolundaki karşıoyuyla ve oyçokluğu ile;

3 - İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına Şahap Arıç, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşıoylariyle ve oyçokluğu ile;

10/6/1975 gününde karar verildi.

Başkan
Muhittin Taylan

Başkanvekili
Kâni Vrana

Üye
Şahap Arıç

Üye
Halit Zarbun

Üye

Üye

Üye

Üye

Ziya Önel

Abdullah Üner

Ahmet Koçak

Şekip Çopuroğlu

Üye

Muhittin Gürün

Üye

Lütfi Ömerbaş

Üye

Hasan Gürsel

Üye

Ahmet Salih Çebi

Üye

Şevket Müftügil

Üye

Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye

Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince;

a) İlk inceleme evresinde görev sorunu tartışılarak, itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görevine girdiğine;

b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddesinin biçim yönünden iptaline;

c) İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceğe günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Anayasa'ya uygun görmediğimden kararın bu kısımlarına katılmıyorum.

Bu konulardaki karşıoylarım, (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan, Anayasa Mahkemesi'nin 1974/34, 1974/50 sayı ve 20/11/1974 günlü) kararındaki karşıoy yazımın I, II, III nolu bentlerinde tafsilatlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan, bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesi'nin bu kararının Anayasaya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözü geçen karşıoy yazımın I, II, III nolu bentlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye

Şahap Arıç

KARŞIOY YAZISI

21/1/1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahkememizin 28/11/1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu karara da katılmıyorum.

Üye

Halit ZARBUN

KARŞIOY YAZISI

21/1/1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete de yayımlanmış olan Anayasa Mahkemesi'nin 28/11/1974 gün ve 1974/34 Esas ve 1974/50 sayılı kararında açıkladığım nedenlerle çoğunluğun süreye ilişkin görüşlerine katılmıyorum.

Üye

Ziya ÖNEL

KARŞICA YAZISI

1 - Olay: Sanıklardan (R) nin, Çin Halk Cumhuriyetinden göçmen olarak Türkiye'ye geldikten sonra Maliye Bakanlığına başvurarak (Çin Halk Cumhuriyetinde bütün servetine elkonulmuş ve tasarrufuna imkân verilmemiş olduğu halde) orada kaldığını ve tasarrufu altında bulunduğunu ileri sürdüğü 204, 700 dolarlık mallarının Türkiye'ye ithaline izin isteyip aldığı ve ithal hakkım da özel bir vekâletname ile sanık (Z) ye devrettiği ve bu sanığın da (R) ye ait olup, Çin Halk Cumhuriyetinde kalmış gibi mevhum servetlerini İsviçre Bankalarına transfer yaptırmış gibi göstererek Türkiye'ye mal ithal etmeğe başladığı öne sürülerek haklarında Cumhuriyet Savcılığınca 1918 sayılı Kanunla 1567 sayılı Kanun hükümlerince kamu davası açılmış ve davaya elkoyan İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi de, 1803 sayılı Af Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasının Anayasaya aykırı olduğunu öne sürerek Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

2 - 1803 sayılı Af Kanununun 13 üncü maddesi:

"Bu kanım hükümleri, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi olan eşyanın müsadereesine engel değildir.

Ancak, yukarıki fıkra hükmü dışında kalan eşya, ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimler ile ardiye ücreti vesair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilir." hükmünü kapsamaktadır.

Bu maddenin birinci fıkrasındaki (kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden eşya) kanunlarda ve dış ticaret rejimi ile ilgili kararlarda açıkça belirlenmiştir. Bu eşyanın neler olduğu, Anayasa Mahkemesinin 3/4/1975 günlü ve 6/64 sayılı kararına yazdığımız karşıoy yazısında açıkladığımız ve dayandıkları kanun hükümlerini de gösterdiğimiz için burada tekrarına gerek görmüyoruz. Bu tür eşyanın hiç bir suretle ve gümrük muamelesine tabi tutularak da olsa yurda sokulması olanağı yoktur ve suç teşkil eder. Bu kabil eşyanın taşınması, bulundurulması, kullanılması yasak olmayan ve sadece gümrük ve diğer vergi ve resimleri ödenerek yurda sokulabilecek olan eşyadan tamamen ayrı bir nitelik taşıdığı şüphesizdir. İşte Af Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası, yukarıda açıklanan ve birinci kategoriye giren yasak eşya ve ikinci fıkrası ise gümrük muamelesine tabi tutularak yurda sokulabilecek olan ve yasak olmayan eşya hakkında yapılacak işlemi göstermektedir.

Sanıkların kanunsuz ve hileli yollarla memlekete soktukları öne sürülen ve dava konusu edilen eşyanın neler okluğu, hangisinin hangi kanunla veya dış Ticaret rejimine ilişkin kararla yurda sokulmasının yasaklanmış olduğu elimizdeki evraktan anlaşılamamaktadır. Eğer bu eşya, bizatihi yasak eşyadan olmayıp da sadece gümrük muamelesine tabi tutulmak şartıyla yurda sokulması mümkün olan eşyadan ise bu takdirde olayda Af Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının uygulama olanağı olmayacak ve böylece mahkemenin birinci fıkrayı itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine getiremeyeceği gibi Anayasa Mahkemesinin de bu fıkra hakkında Anayasa'ya uygunluk denetiminde bulunması da hukuken mümkün olmayacaktır. Bu noktayı açıklığa kavuşturacak bir inceleme yapılmadan ve dava konusu eşyanın, Af Kanununun birinci fıkrasında belirlenen eşyadan olup olmadığı saptanmadan sözü edilen bu fıkra hükmünün, Anayasa hukuku bakımından, iptalinin mümkün olamayacağı görüşündeyim.

3 - Çoğunlukla verilen iptal kararı, 1803 sayılı Af Kanununun 13 üncü maddesinin Millet Meclisinde Anayasa'nın 92 nci maddesinin beşinci fıkrasına uygun biçimde oylanmamış olması nedenine dayanmaktadır. Buna göre, Büyük Millet Meclisinin bu hükmü yeniden düzenleme yetkisi vardır. Böyle olunca yasama organına bu yetkisini kullanabilme olanağının sağlanması zorunluk haline gelmiştir. Yasama organının bu yetkisini kullanabilmesi de, Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesi konusunda Anayasa'nın 152 nci maddesi gereğince yeterli bir sürenin verilmesine bağlı bulunmaktadır. Böyle bir süre kabul edilmediği takdirde, Af Kanununun sözü geçen 13 üncü maddesinin birinci fıkrası, Anayasa Mahkemesi kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlükten kalkacak ve yasama organı da bu hükmü yeniden düzenleme olanağından yoksun kalmış olacaktır. Bundan başka, kanunlara ve dış ticaret rejimine ilişkin kararlara göre taşınması, yapılması, bulundurulması, kullanılması suç teşkil eden yasak eşyanın da (uyuşturucu maddeler, ateşli silâhlar, taklit edilmiş paralar v.s. gibi) sahiplerine geri verilmesi gibi sakıncalı, hukuka ve kanunun amacına uymayan bazı sonuçların meydana gelmesi olasılığı da ortaya çıkmış olacaktır.

4 - Yukarıda yazılı nedenlerle çoğunluğun bu kararına katılmıyorum.

Üye

Abdullah Üner

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı:1975/131
Karar Sayısı:1975/152

21/1/1975 günlü 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Esas: 1974/33, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşıoy yazımın 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçe ile, çoğunluğun bu kararının aynı konu ile ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye

Ahmet Koçak

KARŞIOY YAZISI

Yukarıdaki kararda (1975/131-152), kanun teklif ve tasarılarının, Cumhuriyet Senatosundaki görüşülmeleri sonucunda, Millet Meclisince kabul edilmiş bulunan madde metinlerinin değiştirilmesi ve Millet Meclisince de bu değişikliklerin benimsenmemesi nedeniyle sorunun, Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası gereğince Karma Komisyona gitmesi halinde, benimsenmeyen maddelere ilişkin olarak Cumhuriyet Senatosunca, Karma Komisyonca ve Millet Meclisince düzenlenen metinlerin tümünün üç ayrı liste halinde ve her listenin toptan Millet Meclisinde oylanmaları gerektiği öne sürülerek, 1803 sayılı Af Kanunu hakkında bu yolda işlem yapılmıyarak maddelerin ayrı ayrı oya sunulmuş olmaları, Anayasa'ya aykırılık nedeni sayılmış ve iptal kararı bu gerekçeye dayandırılmıştır.

Bu görüş, Anayasa'nın, hem 92. maddesine, hem de temel ilkelerine aykırı bulunmaktadır.

İptal kararının dayandırılması gereken düşünceler ise 2/7/1974 ve 28/11/1974 günlü, ve (1974/19-1974/31), (1974/39-1974/51) sayılı Anayasa mahkemesi kararlarına ilişkin karşıoy yazılarımda genişliğine belirtilmiş olduğundan tekrarı gereksiz bulunmuştur. (Resmî Gazete - günler: 12/7/1974, 29/1/1975; sayılar: 14943: S. 9-12;15133: S.19-20)

Söz konusu karşıoy yazılarımda açıklanan nedenlerle bu kararın gerekçesine katılmıyorum.

Üye

Muhittin Gürün

KARŞIOY YAZISI

29/1/1975 günlü ve 15133 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan Mahkememizin 28/11/1974 gün ve 1974/39-51 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde anıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptal hakkındaki görüşlerine karşıyım.

Üye

KARŞIOY YAZISI

A) 1803 sayılı Kanunun gerek 3. ve gerekse 13. maddelerinin her fıkrası birden çok suç ve cezalar akıbetini saptayan ve kapsadığı hallerle bir bütün teşkil eden yalnızca bir hüküm taşımaktadır. Bu hüküm ortadan kalktığında, kapsadığı bütün halleri bırakmış olur.

Açıklanan nedenle anılan maddeler hükümlerinin muhtevalarından ayrılacak belirli hallere hasren incelemeye tabî tutulmasına karşıyım.

B) Anayasa'nın 92. madde beşinci fıkrası uygulanmış ve Anayasal denetim konusu bu 3. ve 13. maddeler Millet Meclisinin kendi metni olarak yasalaşmıştır. Buna göre:

1 - Anılan 92. madde beşinci fıkra hükmünün işletiliş koşul ve gerekleri hakkında Resmî Gazete'nin 12 Temmuz 1974 günlü 14943 sayısında yayınlanan Mahkememiz 2/7/1974 tarih ve 19/31 sayılı kararına bağlı karşıoy yazımda belirttiğim görüşü yinelemekteyim.

2 - Resmî Gazete'nin 15125 sayısında yayınlanmış Mahkememizin 28/11/1974 gün ve 34/50 sayılı kararına bağlı karşıoy yazımda belirttiğim nedenle de iptal hükmü yürürlüğünün geri bırakılması gerektiği görüşündeyim.

C) Sayın çoğunluğun kararlarının ilgili bölümlerine açıkladığım nedenlerle karşıyım.

Üye

Nihat O.
Akçakayalıoğlu

KARŞIOY YAZISI

1803 sayılı Af Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrası "Bu Kanun hükümleri, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tâbi olan eşyanın müsaderesine engel değildir." hükmünü getirmiş, başka bir deyişle fıkra içindeki hususların Af Yasasının kapsamı dışında tutarak bu konularda özel yasa hükümlerinin uygulanacağına işaret eylemiştir.

Bilindiği gibi af yasaları fiilleri ortadan kaldırmazlar ve fakat o fiil için öngörülmüş olan cezalan etkilerler. Af yasaları ile fiiller ortadan kalkmadığı için fiilin hukukî neticeleri de ayakta kalır.

Durum böyle olunca Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa Denetiminden geçirilmesinde Anayasa açısından, hukukî bir yarar yoktur.

Esas Sayısı:1975/131
Karar Sayısı:1975/152

Bu nedenle çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye
Ahmet H.
Boyacıoğlu